
Wałbrzych-Rynek, gm. loco, woj. wałbrzyskie, AZP 87-21

Informator Archeologiczny : badania 32, 289-290

1998

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Tarnów, gm. *loco*, woj. tarnowskie - patrz: późne średniowiecze

Trzemeszno, zespół poklasztorny kanoników regularnych, gm. *loco*, woj. bydgoskie, AZP 49-36/- - patrz: późne średniowiecze

TYKOCIN, st. 40, gm. *loco*, woj. białostockie, AZP 36-83/35

- podziemny korytarz ewakuacyjny (?) z okresu nowożytnego (XVI-XVII w.)

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone w dniach od 24 sierpnia do 12 września, przez mgr Urszulę Stankiewicz (Państwowe Muzeum w Białymstoku). Finansowane przez Urząd Wojewódzki w Białymstoku. Przebadano powierzchnię 23,3 m².

W trakcie inwestycyjnych prac ziemnych, w pasie jezdni ul. Poświętnej, na głębokości 0,90 m od powierzchni, odsłonięto fragment ceglanych podziemi o sklepieniu półkolistym.

Badania wykopaliskowe poprzedzono wykonaniem odwiertów archeologicznych. Założono dwa wykopy, na wyznaczonej linii przebiegu budowli. Wykop nr 1 (o powierzchni 20 m²) usytuowano na stoku skarpy nadnarwiańskiej, w odległości około 5 m od lewego brzegu rzeki, drugi zaś (o powierzchni 3,3 m²) w odległości około 37 m na północ od wykopów inwestycyjnych.

W pierwszym wykopie na głębokości 1,5 m odsłonięto zachowane szczątkowo dwie ściany korytarza oraz wylot, od strony rzeki zabezpieczony palami wbitymi po trzy przy każdej ze ścian. Mury ścian zachowane są do wysokości 0,70 m, grubość muru: od 0,42 do 0,50 m. Cegły ze słabo czytelnymi śladami bruzdowania, o wymiarach: 63 - 77 mm x 132 - 140 mm x 278 - 288 mm, łączone zaprawą wapienną.

Wypełnisko korytarza od strona wylotu tworzyły kamienie narzutowe, średniej wielkości. W partii przydennej wystąpiła warstwa ciemnoszarej, piaszczystej ziemi o znacznej zawartości szczątków organicznych oraz jasnożółty piasek rzeczny.

Materiał zabytkowy związany z konstrukcją, zarejestrowano wyłącznie w partii wylotu korytarza oraz na odcinku dwóch pierwszych metrów wnętrza budowli. Były to: fragmenty szkła naczyniowego, fragmenty naczyń glinianych, ułamki kafla naczyniowych i płytowych, strzępy odzieży skórzanej, przedmioty żelazne oraz kilka monet.

W wykopie drugim uchwycono jedną ze ścian korytarza oraz fragment niemal płaskiego dna, wyłożonego ceglami, układanymi „wozówkowo” na „sztorc” bez spoiwa.

Wypełnisko tej części (zniszczonego wcześniejszymi pracami ziemnymi) korytarza, tworzyła warstwa ciemnobrunatnej ziemi ogrodowej. Materiału zabytkowego nie znaleziono.

Analiza układu stratygraficznego pozwoliła na stwierdzenie, iż konstrukcja została wymurowana we wcześniej wykopanym otwartym rowie a następnie przysypana ziemią. Część korytarza prawdopodobnie została celowo zniszczona, a wlot (wylot?) od strony rzeki zasypany kamieniami.

Czytelny w tym miejscu poziom warstwy destrukcyjnej, wstępnie datowano na 2 połowę XVIII w.

Materiały i dokumentacja znajdują się w Państwowym Muzeum w Białymstoku i w PSOZ w Białymstoku.

Badania będą kontynuowane.

WAŁBRZYCH-Rynek, gm. *loco*, woj. wałbrzyskie, AZP 87-21

- rynek średniowiecznego miasta

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone w okresie od listopada 1997 roku do końca 1998 roku, kierowane przez dr. Krzysztofa Jaworskiego (Instytut Archeologii Uniwersytetu Wrocławskiego). W badaniach brała udział mgr Barbara Krukiewicz oraz uczestniczyła grupa studentów archeologii z Uniwersytetu Wrocławskiego. Badania Finansowane przez Wydziału Inwestycji i Zamówień Urzędu Miejskiego w Wałbrzychu.

Prace inwestycyjne objęły obszar średniowiecznego centrum Wałbrzycha (głównie obszar założenia urbanistycznego wpisanego do rejestru zabytków pod nr 683 z dnia 08 grudnia 1977 roku), gdzie wcześniej odkrywano późnośredniowieczne nawarstwienia kulturowe. Obserwacjom archeologicznym poddano również wyloty ulic dochodzących do rynku. W toku prac badawczych zadokumentowano około 450 metrów profili wykopów. Duża część wykopów biegła wzdłuż starszych wykopów pod różnego rodzaju instalacje, stąd też stratygrafia nawarstwień była w dużej mierze zakłócona.

Najcenniejszym pod względem naukowym osiągnięciem badawczym było odkrycie w zachodniej części wykopu pod projektowaną w centrum rynku fontannę reliktyw późnobarokowego ratusza, wzniesionego w 1731 r., a zburzonego w 1857 r. Są to fragmenty murów fundamentowych jednego z pomieszczeń piwnicznych ratusza. Pomieszczenie to przykryte było sklepieniem kolebkowym, po którym zachował się fragment murowanego łuku.

Przy wschodniej pierzei rynku odkryte zostały, na bardzo małej głębokości (ok. 0,35 - 0,5 m poniżej dzisiejszego poziomu użytkowego rynku), cztery odcinki drewnianych rur wodociagowych, łączonych ze sobą żelaznymi łącznikami. Wcześniejsze prace ziemne prowadzone na wałbrzyskim rynku zakłóciły pierwotny przebieg wodociągu (niektóre z rur nie leżały *in situ*), nie można więc w pełni zrekonstruować dokładnego przebiegu wałbrzyskiego wodociągu, wstępnie datowanego na koniec XVIII i początek XIX w.

Teren objęty badaniami archeologicznymi, po dokonaniu analizy stratygrafii wykopów i wykonaniu dokumentacji naukowej, przekazano Inwestorowi. Do wałbrzyskiego Muzeum Okręgowego (obecnie Muzeum Miejskiego) przekazano drewniane rury wodociagowe.

Badania archeologiczne bliżej scharakteryzowane będą w publikacji autorów badań (K. Jaworski, B. Krukiewicz, *Rynek w Wałbrzychu. Badania w latach 1997-1999*, „Śląskie Sprawozdania Archeologiczne”, t. 42/2000, s. 269-289).

Materiały znajdują się w Muzeum Okręgowym w Wałbrzychu.

Badania zakończono.

Wąsowo, stan. 29, gm. Kuślin, woj. poznańskie, AZP 53-21/69 - patrz: mezolit

WIELICZKA, gm. *loco*, woj. krakowskie, AZP 104-58

- miasto, teren w pobliżu szybu górniczego „Seraf”, pochodzącego z 1440 r.

Nadzory archeologiczne, przeprowadzone w dniach od 11 do 23 marca, przez Kazimierza Regulę (Muzeum Żup Krakowskich Wieliczka). Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię 337 m².

Warstwa 0 - trylinka betonowa grubości 20 cm

Warstwa 1 - warstwa nasypiskowa grubości 70 cm

Warstwa 2 - sinobrunatna ziemia grubości 30 cm

Warstwa 3 - sinobiałe ił grubości 50 cm

Warstwa 4 - ciemnobrązowa ziemia ze szczątkami organicznymi, poniżej 170 cm od powierzchni gruntu (nawierzchni placu).

Odkryto: nowożytnie nawarstwienia kulturowe związane z istniejącym tutaj od 1440 r. szybem górniczym „Seraf”. Natrafiono na resztki obelkowania szybu, na głębokości 80 cm poniżej nawierzchni placu. Na poziomie 180 - 200 cm stwierdzono zarysy dwóch budowli ceglano-kamiennych z XVIII w., które najprawdopodobniej miały powiązania z w/w szybem, resztki bruku kamiennego, pionowo i poziomo ułożone belki i pole drewniane pochodzące z klety i urządzeń wyciągowych, z wcześniejszej fazy użytkowania szybu „Seraf”.

Zabytki ruchome to: kawałek grubej liny wyciągowej z łyka lipowego (z pobliża szybu), 6 monet miedzianych (boratynki Jana Kazimierza, krajcary austriackie, rumuńska bania z 1867 r.), fragment złotej pokrywy solniczki, przedmioty żelazne (gwoździe, raki, nóż), wyroby z kamienia (tralka), kości zwierzęce, cegły, żużle żelazne, obrobione kawałki drewna, szkło, plomba ołowiana, miedziany guzik, bryłka ołowiu z nacięciami itp.